

Strukturālais bezdarbs Latvijā un starptautiskā pieredze problēmas risināšanā

Zuzanna Priede, Zanda Krūkle

Rīgas Stradiņa universitāte, Reģionālās ekonomikas un biznesa katedra, Latvija

Ievads. Strukturālais bezdarbs kā ekonomiska un vienlaikus sociāla problēma ietekmē gan katra indivīda, gan arī valsts kopējo ekonomisko izaugsmi. Lai izvērtētu pastāvošās pieejas strukturālā bezdarba mazināšanas pasākumu nodrošināšanai, kas vienlaikus prasītu iespējami mazākus izdevumus, būtiski ir analizēt citu valstu pieredzi šīs problēmas risināšanā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir analizēt strukturālā bezdarba izmaiņas, radītās sekas un starptautisko pieredzi šīs problēmas risināšanā. Pētījums balstīts uz teorētiskās literatūras analīzi, situācijas izpētē izmantotajiem statistikas datiem un citiem pētījumiem par strukturālo bezdarbu. Darba izstrādes laikā tika izmantotas šādas pētnieciskās metodes: zinātniskās literatūras analīze, monogrāfiskā metode, sekundāro datu analīze un grafiskā metode.

Rezultāti. Lai analizētu starptautisko pieredzi strukturālā bezdarba mazināšanai, tika izvēlēta Zviedrija, valsts, kas tiek bieži tiek minēta kā paraugs valstīm ar ne tik augstu dzīves līmeni, kā arī apstākļi, ka tajā iedzīvotājs sociāldemokrātu labklājības valsts modelis asociējas ar pārticību, augstu dzīves līmeni un pārticību, ka šo valsti pasaules ekonomiskās problēmas neskar.

Savukārt Latvijā attiecībā uz strukturālā bezdarba jautājumiem zemu izglītotā darbaspēka kvalifikācija aizvien neatbilst darba tirgus pieprasījumam. Arī darba samaksas jomā darba devēji nevēlas maksāt tādu atalgojumu, par kādu kvalificētie strādnieki būtu gatavi uzsākt darba attiecības, bet pārējie neatbilst darba devēja izvirzītajām prasībām. Latvijā bezdarba kāpums krīzes gados un kritums atveseļošanās periodā bija straujāks nekā Zviedrijā. Tomēr arī Zviedrijā, kur bezdarba līmenis un tā svārstības ir mazākas nekā Latvijā, pieaug jauniešu un pirmspensijas vecuma bezdarbnieku skaits un sarūk darbvietu skaits dažādās tautsaimniecības nozarēs.

Secinājumi. Strukturālais bezdarbs, liecinot par saimnieciskās aktivitātes pakāpi dažādās nozarēs, norāda atšķirības sociāli ekonomiskās attīstības tendencēs ne tikai vienas valsts reģionu, bet arī dažādu valstu ietvaros. Salīdzinot strukturālā bezdarba rādītājus valstīs un aplūkojot Zviedrijas pieredzi problēmas risināšanā, lai mazinātu strukturālo ilgtermiņa bezdarbu un novērstu sociālo spriedzi, ar aktīvu darba tirgus politiku koordinējami finanšu sistēmas atbalsta pasākumi. Ir nepieciešami papildu līdzekļu ieguldījumi darbaspēka pārkvalifikācijā, kā arī risināmi jautājumi darba tirgus elastīguma paaugstināšanai.